

Feedback op de inbreng die het Europees Parlement als onderdeel van zijn resolutie over het Jaarverslag 2016 van de ECB heeft geleverd

Tijdens een speciale zitting van de Commissie Economische en Monetaire Zaken van het Europees Parlement op 10 april 2017 presenteerde de Vice-President van de ECB het Jaarverslag 2016 van de ECB.¹ Op 5 februari 2018 woonde de President van de ECB de plenaire vergadering van het Parlement over het jaarverslag bij.² De volgende dag nam de plenaire vergadering haar resolutie over het Jaarverslag 2016 van de ECB (hierna “de resolutie”) aan.³

Bij de toezending van het Jaarverslag 2017 van de ECB aan het Europees Parlement geeft de ECB feedback op de inbreng die het Europees Parlement als onderdeel van haar resolutie heeft geleverd.⁴ Deze feedback wordt openbaar gemaakt, in overeenstemming met de werkwijze die in 2016 naar aanleiding van een verzoek van het Europees Parlement werd geïntroduceerd.⁵ Dit illustreert dat de ECB bereid is verantwoording af te leggen en daarbij verder te gaan dan de vereisten van het Verdrag.

1 Het monetair beleid van de ECB

1.1 De effectiviteit van de maatregelen van de ECB en hun neveneffecten

In de resolutie wordt ingegaan op de effectiviteit van de monetairbeleidsmaatregelen van de ECB, hun invloed op de financieringsvoorwaarden in het eurogebied en hun neveneffecten, bijvoorbeeld bij de punten 3, 11, 12, 15, 20, 22, 23 en 25.

¹ Zie: <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170410.en.html>.

² Zie: <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180205.en.html>.

³ De tekst van de resolutie is beschikbaar op de website van het Europees Parlement, via <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0025+0+DOC+XML+V0//NL>.

⁴ Deze feedback strekt zich niet uit tot de kwesties met betrekking tot de Bankenuie die in de resolutie van het Europees Parlement aan de orde zijn gesteld. Voor een toelichting op deze onderwerpen wordt verwezen naar het Jaarverslag van de ECB over haar toezichtswerkzaamheden (zie: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/publications/annual-report/html/ssm.ar2017.en.html>). De feedback op de resolutie over de Bankenuie wordt later dit jaar gepubliceerd.

⁵ Zie punt 23 van de resolutie van het Europees Parlement van 25 februari 2016 over het Jaarverslag 2014 van de Europese Centrale Bank, beschikbaar via <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2016-0063+0+DOC+PDF+V0//NL>.

De ECB is van mening dat haar monetairbeleidsmaatregelen een aanzienlijke bijdrage hebben geleverd aan de verbetering van de financieringsvoorwaarden voor bedrijven en huishoudens en aan de toename van de economische groei en de inflatie. Het totale effect van alle tussen medio 2014 en oktober 2017 genomen monetairbeleidsmaatregelen op de groei en de inflatie in het eurogebied wordt voor zowel groei als inflatie geraamd op een cumulatieve 1,9 procentpunt voor de periode tussen 2016 en 2020. De transmissiekanalen voor het monetair beleid functioneren goed, zodat wordt voldaan aan de noodzakelijke voorwaarden voor een duurzame terugkeer van het inflatiepeil naar een niveau onder maar dicht bij 2%.

De resolutie verwijst naar het ontbreken van een adequaat kredietaanbod, maar uit de beschikbare gegevens blijkt dat de monetairbeleidsmaatregelen van de ECB een effectieve manier zijn gebleken om de financieringsvoorwaarden in het algemeen te verruimen en het herstel van de kredietverlening aan bedrijven en huishoudens te ondersteunen. Uit recente gegevens blijkt dat het geleidelijke herstel van de kredietgroei doorzet. De groei van de kredietverlening aan zowel niet-financiële vennootschappen (non-financial corporations – NFC's) als huishoudens vertoont sinds medio 2014 een duidelijk herstel (met meer dan 6 procentpunten voor NFC-krediet en ongeveer 3 procentpunten voor leningen aan huishoudens), wat erop wijst dat de monetairbeleidsmaatregelen van de ECB doorwerken in de kredietverlening. De vraag naar krediet bij bedrijven, zoals die uit de enquête inzake de bancaire kredietverlening in het eurogebied (BLS – euro area bank lending survey) naar voren komt, is sinds 2015 aanzienlijk gegroeid en blijft ondersteuning bieden aan het geleidelijke herstel van de kredietgroei.⁶

Ten aanzien van de nadruk die de resolutie legt op betere toegang tot financiering voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) dient te worden opgemerkt dat met name kmo's geprofiteerd lijken te hebben van de sterkere doorwerking van de beleidsrentetarieven sinds het pakket kredietverruimende maatregelen van juni 2014. De uitkomsten van de halfjaarlijkse SAFE-enquête naar de toegang van bedrijven in het eurogebied tot financiering (voor de periode april tot en met september 2017) bevestigen dat de beschikbaarheid van externe financiering voor kmo's opnieuw is verbeterd, als gevolg van de grotere bereidheid bij banken om kredieten te verstrekken en de betere economische vooruitzichten, ook in landen die relatief sterk door de crisis zijn geraakt. Ondanks structurele verschillen zijn de bancaire rentetarieven voor zeer kleine leningen, een maatstaf voor leningen aan kmo's, tussen begin juni 2014 en eind januari 2018 gedaald met 199 basispunten. Daar staat een daling van ongeveer 97 basispunten voor grote leningen tegenover.

⁶ Wat betreft de vermeende monetaire afwijkingen, die tot uiting zouden komen in de divergerende groeipercentages van het ruime en het eng gedefinieerde geldaggregaat, kan worden geconstateerd dat M3 sinds de bekendmaking van het programma voor de aankoop van activa stevig is gegroeid. Het is juist, en dit wordt in het jaarverslag ook benadrukt, dat de groei van M3 vooral te danken was aan de meest liquide componenten van M3, nu het aanhouden van liquide deposito's in een door uiterst lage rentetarieven en een vlakke rendementscurve gekenmerkt klimaat geringe alternatieve kosten met zich meebrengt.

De ECB volgt de neveneffecten van haar bijzondere beleidsmaatregelen, communiceert er veelvuldig over en, voor zover deze neveneffecten van invloed zijn op het bereiken van haar hoofddoel, prijsstabiliteit, houdt ze er rekening mee bij de vaststelling van haar monetair beleid. Al met al lijken de neveneffecten tot nu toe beperkt te zijn. Er zijn bijvoorbeeld geen aanwijzingen dat de activa in het eurogebied op grote schaal zijn overgewaardeerd. De inschatting dat het risico van een krediethausse, met overmatige kredietgroei en afwijkende activaprijzen, momenteel gering is, wordt onderbouwd door de gematigde kredietontwikkeling. Gezien de solide ontwikkeling van de hypotheekproductie dienen de ontwikkelingen in de bancaire kredietverlening echter nauwgezet te worden gevolgd, met name in rechtsgebieden waar de huizenprijzen flink stijgen en de waarderamen de fundamentele factoren te boven gaan. Mochten de neveneffecten van het monetair beleid verontrustende vormen aannemen, dan zouden die met behulp van ander beleid moeten worden aangepakt, tenzij ze van invloed zijn op het bereiken van prijsstabiliteit in het eurogebied. Wanneer er bijvoorbeeld in bepaalde sectoren en/of landen een aanzienlijk risico van activazeepbellen mocht ontstaan, zouden er gerichte macroprudentiële maatregelen moeten worden genomen, zoals in sommige landen al is gebeurd. Verder moet worden opgemerkt dat het monetair beleid, door het economisch herstel en de prijsstabiliteit te ondersteunen, een belangrijke bijdrage levert aan versterking van de weerbaarheid van consumenten, bedrijven en financiële instellingen.

In de resolutie wordt bezorgdheid uitgesproken over de dempende werking van een vlakke rendementscurve op de stabiliteit en winstgevendheid van het bankstelsel. Hierbij zij opgemerkt dat de effecten van de monetairbeleidsmaatregelen van de ECB hierop tot nu toe beperkt lijken. Over het algemeen worden de lagere netto rentemarges als gevolg van de vlakke rendementscurve en het feit dat de rentetarieven op deposito's niet gemakkelijk dalen ("stickiness"), geneutraliseerd door betere economische vooruitzichten, die een positief effect hebben op de kredietkwaliteit (en daardoor op de kosten voor de voorzieningsvorming door banken) en op de kredietvolumes. Maar hoewel de conjuncturele tegenwind geleidelijk afneemt, is tegelijkertijd de winstgevendheid van de banken nog altijd vrij gering. Dit komt voort uit structurele factoren, waaronder geringe kostenefficiëntie, moeite met het genereren en diversifiëren van inkomsten en (in sommige landen) hoge niveaus van niet-renderende leningen.

Om de uitdagingen voor het eurogebied het hoofd te bieden, is het monetair beleid dat de ECB in reactie op de crisis heeft gevoerd met de jaren geëvolueerd; momenteel is het opgezet rond een uit vele dimensies bestaand kader van conventionele en aanvullende, bijzondere maatregelen. Onder die laatste vallen gerichte langerlopende herfinancieringstransacties (TLTRO's), negatieve rentetarieven, een groot programma voor de aankoop van activa (asset purchase programme – APP) en beleidsindicaties ten aanzien van de rentetarieven en het aankoopprogramma. Het beleidskader van de ECB berust op een divers theoretisch fundament. Het besluitvormingsproces van de ECB wordt geschaard door een uitgebreide set analytische instrumenten die niet door de ECB alleen zijn ontwikkeld, maar vaak in nauwe samenwerking met nationale centrale banken (NCB's) binnen een breed scala aan werkgroepen van het Eurosysteem. Informatie

over deze instrumenten wordt via diverse kanalen verspreid, zoals het Economisch Bulletin, gerichte uitleg en toelichting op de website van de ECB, Occasional Papers, Working Papers, Research Bulletins en toespraken van leden van de Directie. Verder speelt de ECB binnen de kring van centrale banken een actieve rol in de discussie over ideeën voor en verfijning van de beleidskaders van centrale banken, in nauwe samenwerking met de academische wereld. Dit blijkt wel uit het grote aantal workshops en conferenties dat de ECB organiseert. De ECB zal ook in de toekomst de ontwikkeling van haar theoretisch kader blijven documenteren en via al deze kanalen aan het publiek communiceren.

1.2 **Het aankoopprogramma voor bedrijfsobligaties en de tenuitvoerlegging van het monetair beleid**

Punt 28 en 29 van de resolutie gaan specifiek in op het programma voor de aankoop van door de bedrijfssector uitgegeven schuldbewijzen (corporate sector purchase programme – CSPP). Andere kwesties die betrekking hebben op de tenuitvoerlegging van het monetair beleid worden besproken bij punt 5, 6, 38 en 47.

Het CSPP heeft ertoe bijgedragen dat er in het eurogebied meer NFC-obligaties werden uitgegeven, een stijging die niet werd geneutraliseerd door een vermindering van de stroom bankleningen aan de NFC-sector. Dit wordt bevestigd door de uitkomsten van de BLS. Daaruit blijkt dat het netto percentage banken in het eurogebied die aangaven dat schuldfinanciering via de markt een negatief effect had op de vraag naar leningen vanuit NFC's, tussen het tweede kwartaal van 2016 en het vierde kwartaal van 2017 gemiddeld minder negatief was dan in maart 2016, toen het CSPP werd aangekondigd. Bovendien zijn er enkele aanwijzingen dat het CSPP indirect voordelig kan zijn geweest voor NFC's die nauwelijks of geen toegang tot de obligatiemarkten hebben: sommige bedrijven waarvan de obligaties in aanmerking komen voor aankoop door het Eurosysteem hebben hun financiering via de bank inderdaad teruggebracht, waardoor er op de bankbalansen ruimte vrij is gekomen om aan de kredietvraag van kleinere bedrijven te voldoen. Daarnaast blijkt uit recente SAFE-enquêtes dat de toegang van kmo's tot externe financiering opnieuw is verbeterd, de bevestiging van een ontwikkeling die sinds 2014 wordt waargenomen, d.w.z. gedurende een periode waarin verschillende bijzondere monetairbeleidsmaatregelen van kracht waren. De uitkomsten van de SAFE-enquêtes worden bovendien gestaafd door een constante stijging van de netto stroom van zeer kleine leningen aan NFC's (een maatstaf voor leningen aan kmo's) sinds 2014.

Ten aanzien van de punten uit de resolutie waarin de ECB wordt opgeroepen tot volledige transparantie over verschillende aspecten van het CSPP zij opgemerkt dat de ECB al een schat aan informatie over het CSPP publiceert.

De ECB publiceert wekelijks geaggregeerde gegevens over de CSPP-portefeuille, waaronder een uniforme lijst van schuldbewijzen en de NCB's die deze obligaties aanhouden.⁷ De ECB heeft verder twee kaders uit het Economisch Bulletin speciaal

⁷ Zie: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>.

gewijd aan aanvullende informatie over de werkwijze en de portefeuille van het CSPP. Om de transparantie en dus de publieke kennis van het CSPP te vergroten, publiceert de ECB sinds oktober 2017 elk halfjaar een uitsplitsing van de CSPP-portefeuille naar bedrijfstak, rating en land van risico, afgezet tegen het universum van in aanmerking komende obligaties. Bovendien publiceert de ECB sinds november 2017 maandelijks de gedane aflossingen en de aflossingen die voor de komende twaalf maanden in het kader van het CSPP worden verwacht. Dit overzicht wordt nu elke maand bijgewerkt. Alle relevante informatie over de tenuitvoerlegging van het CSPP is te vinden op een speciale Q&A-webpagina.⁸

Hoewel de ECB veel gelegen is aan transparantie over de tenuitvoerlegging van het APP, zou de bijdrage van het programma aan het bereiken van het ECB-mandaat tot handhaving van prijsstabiliteit aan effectiviteit inboeten wanneer bekendgemaakt werd welke effecten er individueel worden aangehouden. Bekendmaking van bilaterale gegevens op bedrijfsniveau zou marktpartijen in staat kunnen stellen daar hun voordeel mee te doen, bijvoorbeeld door te anticiperen op de aankopen van het Eurosysteem en doelbewust marktprijzen te sturen in een richting die de effectiviteit van het CSPP, en daarmee van een belangrijk onderdeel van de bijzondere monetairbeleidsmaatregelen van de Raad van Bestuur, zou ondermijnen. In die context kunnen de flexibiliteit en dus de effectiviteit van het APP zelfs achteruitgaan wanneer publicatie van de afzonderlijke aangehouden obligaties op een later tijdstip zou plaatsvinden. Het is mogelijk dat de Raad van Bestuur op een later moment overweegt of er sprake kan zijn van grotere transparantie rond het CSPP, nadat de netto aankoopfase van het APP is beëindigd.

Wat betreft de bezorgdheid die in de resolutie wordt uitgesproken over het hoge niveau aan niet-verhandelbare activa en effecten op onderpand van activa (asset-backed securities – ABS) die als onderpand zijn verstrekt: om de effectieve en efficiënte tenuitvoerlegging van het monetair beleid te waarborgen, heeft het Eurosysteem altijd sterk uiteenlopende effecten als onderpand voor zijn krediettransacties geaccepteerd. Dat een breed scala van activa in aanmerking komt als onderpand draagt bij aan de vlotte en effectieve tenuitvoerlegging van het monetair beleid. Het Eurosysteem beschikt over een uitgebreid pakket eisen met betrekking tot het in aanmerking komen en het gebruik van activa als onderpand en over een uitgebreid pakket risicobeheersingsmaatregelen voor onderpand. Deze eisen en maatregelen zijn openbaar en de ECB publiceert dagelijks een lijst van verhandelbare activa die in aanmerking komen als onderpand. Dit ter verduidelijking en ter bevordering van een gelijk speelveld. Om de (krediet-, markt- en liquiditeits)risico's te ondervangen die aan elk type actief eigen zijn, voorzien de vereisten en risicobeheersingsmaatregelen in minimumnormen voor kredietkwaliteit en gestaffelde waarderingshaircuts, waarbij rekening wordt gehouden met de risico's van de verschillende activa die voortvloeien uit de categorie waartoe zij behoren (haircutcategorie), de resterende looptijd en de kredietkwaliteit. In dat opzicht vormt het toegenomen gebruik van bepaalde activacategorieën niet per se een reden tot

⁸ Zie: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/cspp-qa.en.html>.

zorg voor het Eurosysteem. Ook deze kaders voor risicobeheersing en waardering zijn op de website van de ECB te vinden.⁹

Wat betreft de in de resolutie opnieuw uitgesproken bezorgdheid over TARGET2: uit analyses van de ECB blijkt dat veranderingen in de TARGET-saldi vooral voortvloeien uit de liquiditeitsstromen in verband met het APP en geen symptoom zijn van hernieuwde spanning op de financiële markten. Zoals bij verschillende gelegenheden in het Europees Parlement¹⁰ en in diverse ECB-publicaties¹¹ is toegelicht, zorgt de verevening van deze transacties voor grensoverschrijdende betalingen en wijzigingen in de TARGET-saldi, en ook het vervolgens weer in evenwicht brengen van portefeuilles kan op deze saldi van invloed zijn.

Hierbij dient men te bedenken dat de verstrekking van noodliquiditeitssteun (emergency liquidity assistance – ELA) momenteel een nationale taak is die door de NCB's wordt uitgevoerd. De ELA-overeenkomst van 17 mei 2017 verschaft de Raad van Bestuur de benodigde informatie om zijn taken krachtens artikel 14.4 van de Statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank (hierna “de ESCB-statuten”) naar behoren te kunnen vervullen, d.w.z. om te kunnen beoordelen of het verstrekken van noodliquiditeitssteun de doelstellingen en taken van het ESCB doorkruist. De noodliquiditeitssteun wordt feitelijk verstrekt door een NCB of, bij grensoverschrijdende bankgroepen, eventueel door meerdere NCB's samen. Over het verzoek uit de resolutie om verdere toelichting op de verstrekking van noodliquiditeitssteun dient te worden opgemerkt dat met de term “financiële instellingen” die in de ELA-overeenkomst wordt gebruikt, bedoeld wordt op een breed scala van mogelijke begunstigden van deze steun. De term komt niet overeen met de definitie van financiële instellingen als bedoeld in artikel 4, lid 26, van Verordening (EU) nr. 575/2013 (de Verordening kapitaalvereisten). Op deze wijze wordt rekening gehouden met het feit dat ELA ook dient als instrument voor financiële stabiliteit; deze kan verder gaan dan de groep in eurolanden gevestigde kredietinstellingen.

⁹ Richtsnoer ECB/2014/60 betreffende de tenuitvoerlegging van het monetairbeleidskader van het Eurosysteem en Richtsnoer ECB/2015/35 betreffende binnen het kader van de tenuitvoerlegging van het monetairbeleidskader van het Eurosysteem toegepaste surpluspercentages (“haircuts”). Verder worden de kaders van het Eurosysteem voor waardering van onderpand en risicobeheersing beschreven in een ECB-publicatie van 2015, “The financial risk management of the Eurosystem’s monetary policy operations”.

¹⁰ Zie onder andere de opmerkingen bij gelegenheid van de reguliere hoorzitting voor de Commissie Economische en Monetaire Zaken van het Europees Parlement van 20 november 2017 (https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp171120_1.en.html).

¹¹ Zie het kader in het Economisch Bulletin getiteld “The ECB’s asset purchase programme and TARGET balances: monetary policy implementation and beyond” (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ebbox201703_01.en.pdf), het kader in het Economisch Bulletin getiteld “TARGET balances and the asset purchase programme” (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eb201607_box02.en.pdf) en het Occasional Paper getiteld “The Eurosystem’s asset purchase programme and TARGET balances” (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op196.en.pdf>).

De bankenunie en andere kwesties met betrekking tot de opzet van het Europese financiële stelsel

Hoewel de resolutie niet in eerste instantie bedoeld was voor de bespreking van kwesties die verband houden met de toezichtstaken van de ECB, komen bij punt 4, 23, 26, 27, 31, 32, 33 en 39 enkele zaken aan de orde die betrekking hebben op de banken- en de kapitaalmarktunie.

De ECB ondersteunt alle inspanningen om de bankenunie te voltooien en zo de schokbestendigheid van de financiële sector in het eurogebied te versterken. De toestand van de Europese bankensector is de laatste paar jaar verbeterd, dankzij de aanscherping van de prudentiële regelgeving en het prudentieel toezicht en vooral dankzij de instelling van de bankenunie. Ondanks specifieke dividenduitkeringen hebben de banken in het eurogebied tussen het vierde kwartaal van 2014 en het vierde kwartaal van 2016 hun tier 1-kapitaalratio's verhoogd van 11,6% naar 13,6%.¹² De opzet van de bankenunie is echter nog niet compleet. De gunstige economische omstandigheden van dit moment zouden aangegrepen moeten worden om de bankenunie te voltooien, zodat die op de zwaarste crises is voorbereid. Het verheugt de ECB dat in de resolutie het belang van een Europees depositogarantiestelsel wordt erkend, de derde pijler van de bankenunie en een cruciaal fundament voor een veerkrachtige Economische en Monetaire Unie. De ECB is van mening dat de bankenunie zo snel mogelijk moet streven naar een volledig vergemeenschappelijkt Europees depositogarantiestelsel. De risico's zijn sterk teruggedrongen, wat de onderhandelingen over de overgang naar de eerste fase van het stelsel vergemakkelijkt en de weg vrijmaakt voor afspraken over een stabiele opzet van het stelsel. De noodzaak om in de overgang naar een voldragen Europees depositogarantiestelsel verdere kwalitatieve risicobeperkende maatregelen te nemen wordt hierdoor echter niet weggenomen.

Het ontwerpaddendum op de ECB-leidraad voor banken inzake niet-renderende leningen – de Voorzitter van de Raad van Toezicht van de ECB wees hier al op tijdens de openbare hoorzittingen over deze kwestie – heeft altijd tot doel gehad de verwachtingen van de toezichthouder te verduidelijken, als uitgangspunt voor een instellingspecifieke toezichtsdialoog in het kader van de procedure voor prudentiële toetsing en evaluatie (Supervisory Review and Evaluation Process – SREP). Enige vorm van automatisme bij de toepassing van de maatregelen is nooit de bedoeling geweest. Het Addendum is nauwkeurig herzien in het licht van de commentaren die werden ontvangen gedurende de openbare raadpleging. Ook werd volledig rekening gehouden met de juridische zorgen die door leden van het Europees Parlement werden geuit. De definitieve versie van het Addendum is op 15 maart gepubliceerd.¹³

Ten aanzien van de stresstests roept de resolutie op tot het hanteren van een brede dekking, methodologische relevantie en robuustheid, hetgeen

¹² Op grond van een steekproef van 103 belangrijke instellingen die voor alle verslagperiodes tussen het vierde kwartaal van 2014 en het vierde kwartaal van 2016 hun risicogewogen activa (via COREP) en hun totale activa (via FINREP) hebben gerapporteerd.

¹³ Zie https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.npl_addendum_201803.en.pdf.

overeenkomt met het standpunt van de ECB. Verder dient de waarde van gerichte, risicospecifieke en voor toezichthouders en banken flexibel en efficiënt uitgevoerde analyses benadrukt te worden, als aanvulling op de alomvattende, grootschalige stresstests door de toezichthouder. Voorbeelden van werk dat de ECB recentelijk met andere Europese en nationale autoriteiten heeft gedaan aan stresstestmethodologieën zijn de aanpassing van de methodiek voor de EU-brede stresstest van 2018 aan het nieuwe verslagleggingskader IFRS 9 en de uitgebreidere eisen aan de modellen voor de verantwoording van niet-rentebaten. Dit soort methodologische aanpassingen van stresstests aan ontwikkelingen in de markt en de regelgeving zijn cruciaal om de stresstest een effectief toezichtsinstrument te laten blijven. NB: de ECB heeft in 2017 ook een speciale stresstest voor het renterisico in het bankboek uitgevoerd.

De ECB is het eens met de oproep uit de resolutie tot tijdige en volledige voltooiing en invoering van de kapitaalmarktunie. De ECB heeft het project voor de kapitaalmarktunie vanaf het begin krachtig ondersteund, zoals wordt toegelicht in de ECB-bijdrage aan de raadpleging van de Europese Commissie over de tussentijdse evaluatie 2017 van de kapitaalmarktunie.¹⁴ Om grensoverschrijdende hindernissen voor financiële integratie weg te nemen, zijn op terreinen als de harmonisatie van insolventiekaders en van belasting- en vennootschapsrecht verdere stappen nodig. Schuldinvoeringsprocedures moeten sneller en goedkoper worden. Verder dienen maatregelen die beogen de toegang tot financiering via de markt te verbeteren, vergezeld te gaan van andere beleidsmaatregelen, gericht op bedrijven die afhankelijk zijn van bankkrediet. De kapitaalmarktunie vergt de nodige ambitie, ook bij de lidstaten, die bereid moeten zijn wettelijke en andere hindernissen voor grensoverschrijdende kapitaalstromen weg te nemen. Alle betrokken partijen zouden dan ook hun inspanningen om tot een kapitaalmarktunie te komen, moeten vergroten.

Wat betreft de gevolgen van het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de EU: de ECB is weliswaar geen partij bij de onderhandelingen, maar ze volgt alle relevante ontwikkelingen op de voet, met name ontwikkelingen die gevolgen zouden kunnen hebben voor de transmissie van het monetair beleid, de financiële stabiliteit, het banktoezicht of het goed functioneren van betalingssystemen. De ECB verwacht van de banken dat zij zich op alle eventualiteiten voorbereiden, inclusief de mogelijkheid dat er geen akkoord wordt bereikt en er een harde brexit zonder overgangperiode plaatsvindt. De ECB heeft banken die zich in het eurogebied willen vestigen, geïnformeerd over de tijd die de toezichthouders nodig hebben om de ontvangen aanvragen te verwerken. Van de banken die willen verhuizen naar het eurogebied of hun activiteiten daar willen uitbreiden en die na de brexit een vergunning voor hun (uitgebreide) activiteiten nodig hebben, verwachten de ECB en de nationale toezichthouders dat zij hun vergunningsaanvragen zo snel mogelijk indienen, doch uiterlijk aan het einde van het tweede kwartaal van 2018. Van vergunningsaanvragen die later worden ingediend, kan niet worden gegarandeerd dat zij voor april 2019 worden verwerkt.

¹⁴ https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ECB_contribution_to_EC_consultation_on_CMU_mid-term_review_201705.en.pdf.

Het is in dezen de verantwoordelijkheid van de banken zelf ervoor te zorgen dat zij tijdig beschikken over alle vergunningen die zij voor het uitvoeren van hun beoogde activiteiten nodig hebben. Zoals bij de Veelgestelde vragen op de website van ECB-Bankentoezicht staat vermeld, kunnen de ECB en de nationale bevoegde autoriteiten banken een langere aanloopperiode gunnen om aan bepaalde verwachtingen van de toezichthouder te voldoen. Mocht in de terugtrekkingsovereenkomst met het VK echter een overgangperiode worden afgesproken, dan wordt van de banken verwacht dat zij deze tijd gebruiken om hun brexitplannen ten uitvoer te leggen en te voldoen aan de toezichtsverwachtingen van het Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme (SSM) ten aanzien van de brexit.

3 Kwesties rond marktinfrastructuur en betalingssystemen

Bij punt 34 wordt de aanbeveling van de ECB besproken om artikel 22 van de ESCB-statuten te wijzigen en bij punt 39 het voorstel van de Commissie om de Verordening Europese Marktinfrastructuur (EMIR) te wijzigen. Bij punt 35 en 37 wordt op enkele aspecten van betalingssystemen ingegaan.

Het verheugt de ECB dat het Europees Parlement haar aanbeveling tot wijziging van artikel 22 van de ESCB-statuten bespreekt. Zoals President Draghi op 26 februari 2018 al opmerkte tegenover de Commissie Economische en Monetaire Zaken,¹⁵ heeft de ECB instrumenten nodig om op een beperkt aantal terreinen die cruciaal zijn voor de tenuitvoerlegging van het monetair beleid en de goede werking van betalingssystemen, de risico's te kunnen beheersen. De ECB is graag bereid om tijdens de parlementaire beraadslagingen zo nodig verdere informatie te verschaffen.

De ECB is het zeer eens met het Europees Parlement dat het nodig is de erkenningsprocedure van centrale tegenpartijen uit derde landen te versterken, met name voor in euro luidende clearingactiviteiten. Centrale banken die EU-valuta uitgeven, waaronder de centrale banken van het Eurosysteem, zouden volledig bij deze procedure moeten worden betrokken, zodat zij de eventuele risico's van centrale tegenpartijen voor de transmissie van het monetair beleid en het goed functioneren van betalingssystemen kunnen bewaken en beheersen. De ECB benadrukt dat het van belang is dat ruim vóór de brexit belangrijke elementen van de EU-wetgeving, zoals EMIR II, volledig zijn aangenomen, zodat men op alle eventualiteiten is voorbereid, waaronder de mogelijkheid dat er geen akkoord wordt bereikt.

De ECB is het ermee eens dat het belangrijk is de relevantie en implicaties te bestuderen van een door de centrale bank uitgegeven digitale valuta, ook wel bekend als digitaal basisgeld. Feit is dat in een wereld waarin de financiële markten nauw met elkaar zijn verweven, de beslissing van een centrale bank om digitaal basisgeld uit te geven voor het grote publiek ook implicaties zou hebben buiten het eigen rechtsgebied. Het is dan ook van belang om, ongeacht het

¹⁵ Zie: https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180226_1.en.html.

standpunt dat de ECB uiteindelijk over digitaal basisgeld inneemt, te bestuderen wat het precies is, welke redenen centrale banken zouden kunnen hebben om het uit te geven en welke gevolgen het zou kunnen hebben voor betalingen in euro, de banksector en uiteindelijk voor de financiële stabiliteit en de soepele tenuitvoerlegging van het monetair beleid.

De ECB is meermaals door lidstaten geraadpleegd over de invoering of verlaging van maxima aan contante betalingstransacties. Bij deze raadplegingen ging het soms niet alleen om transacties in de detailhandel, maar ook om beperkingen aan transacties tussen particulieren. Voor burgers van het eurogebied is de euro het enige fysieke betaalmiddel dat directe verrekening mogelijk maakt en dat wordt gegarandeerd door de centrale banken (die door de wet met de uitgifte van de euro zijn belast). In dit licht en gezien het zeer grote percentage contante betalingen zouden de landen van het eurogebied die verdere beperkingen aan contante betalingen overwegen, zorgvuldig moeten beoordelen wat de effecten van deze maatregelen zouden zijn en in hoeverre ze qua geschiktheid en effectiviteit aan hun doelen beantwoorden. Wat betreft de in de resolutie voorgestelde uitgifte van een herdenkingsbankbiljet ter ere van Karel de Grote met de status van wettig betaalmiddel lijkt het de ECB gepast om de Europese Commissie, die een coördinerende taak heeft bij de uitgifte van euromunten, te vragen de gemeenschappelijke uitgifte, door alle negentien eurolanden, te overwegen van een herdenkingsmunt met de beeldenaar van Karel de Grote. Buiten de door elk land afzonderlijk uitgegeven munten zijn gemeenschappelijke munten al eerder gebruikt om enkele belangrijke gebeurtenissen van historisch, Europees belang te gedenken.¹⁶

4 Institutionele aangelegenheden bij de ECB

Bij punt 1, 2, 41-46 en 48 van de resolutie komen enkele aspecten aan de orde van de opzet en het functioneren van de ECB als instelling.

De ECB is het met de resolutie eens dat het nodig is de onafhankelijkheid van de ECB te bewaren en tevens te garanderen dat zij voldoende verantwoording over haar activiteiten aflegt. Onafhankelijkheid en verantwoording zijn twee zijden van één medaille.¹⁷ In de resolutie wordt positief geoordeeld over de verantwoordingsregeling die momenteel tussen de ECB en het Europees Parlement bestaat. De resolutie roept weliswaar op tot verdere verbetering van de gedachtewisselingen met de ECB door hun focus, interactiviteit en relevantie te vergroten, maar toont zich positief over de huidige regeling, d.w.z. de driemaandelijke hoorzitting met de President, de aanvullende bijeenkomsten met

¹⁶ In 2007 ter ere van vijftig jaar Verdrag van Rome, in 2009 naar aanleiding van het tienjarig bestaan van de Economische en Monetaire Unie, in 2012, vanwege tien jaar eurobankbiljetten en euromunten en in 2015 ter ere van dertig jaar Europese vlag.

¹⁷ Zie ook de toespraak van Benoît Cœuré van maart 2017 (https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170328_1.en.html) en de toespraak van Yves Mersch van september 2017 (<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp170904.en.html>).

leden van de Directie en de schriftelijke antwoorden op vragen door de ECB. Gezien de erkenning in de resolutie voor recente transparantie-initiatieven van de ECB lijkt de ECB bovendien al tegemoet te zijn gekomen aan de algemene oproep om haar transparantiestreven te intensiveren.

De in de resolutie gedane oproep aan de ECB om de onafhankelijkheid van de leden van haar interne Auditcomité te garanderen, moet in samenhang worden gezien met het recente ECB-besluit over deze kwestie. De Raad van Bestuur van de ECB heeft op 2 november 2017 zijn goedkeuring gehecht aan een herzien mandaat van het ECB-Auditcomité. De selectiecriteria voor leden zijn gewijzigd in verband met de uitbreiding van de verantwoordelijkheden van de ECB en om een minder sterke vertegenwoordiging van centrale banken onder de externe leden mogelijk te maken. Net als de vorige versie bevat het herziene mandaat een expliciete bepaling over de onafhankelijkheid van de leden. Dat gezegd hebbende geldt ook dat bij de beoordeling van de toereikendheid van het beleid, de organisatorische kaders en de bijkomende risico's de voordelen van een diepgaande kennis van de verantwoordelijkheden, organisatieprocessen en -procedures van de ECB ruimschoots opwegen tegen eventuele vraagtekens bij de onafhankelijkheid. Sterker nog, dankzij de grote deskundigheid van de leden en hun aanzien bij en op vertrouwen gebaseerde relatie met de Raad van Bestuur is het Auditcomité een drijvende kracht achter diverse verbeteringen van het corporategovernancekader van de ECB.

Ten aanzien van het in de resolutie gedane verzoek om te garanderen dat het Ethisch Comité van de ECB niet wordt voorgezeten door een oud-President of ander oud-lid van de Raad van Bestuur van de ECB, merkt de ECB op geen bedenkingen te hebben bij de geschiktheid van de huidige voorzitter. Een eerder lidmaatschap van de Raad van Bestuur kan niet werkelijk geacht worden afbreuk te doen aan het doel van het Ethisch Comité of aan de onpartijdige uitoefening van taken door zijn leden. Het aanzien en de daaruit voortvloeiende invloed van de oud-President als voorzitter van het Ethisch Comité is uiterst nuttig gebleken bij interacties tussen het comité en nationale autoriteiten. Bovendien gaat van het feit dat de oud-President bereid is de functie van voorzitter van dit comité op zich te nemen, binnen de ECB een krachtig signaal uit dat het de hoogste leiding ernst is met ethisch gedrag.

De resolutie stelt dat leden van de Directie in principe zouden moeten afzien van het lidmaatschap van fora waarin ook leidinggevenden zitting hebben van banken die onder toezicht van de ECB staan, maar erkent wel dat dit lidmaatschap mogelijk is wanneer het past in de gangbare praktijk op mondiaal niveau en er naast de ECB ook andere centrale banken lid zijn. Het is van belang te bedenken dat, voor de juiste uitoefening van het ECB-mandaat, beleidsmakers van de ECB op de hoogte moeten blijven van de mondiale economische en financiële ontwikkelingen. Te dien einde voeren de ECB en de Directieleden van de ECB geregeld gesprekken met een breed scala aan betrokkenen en met talrijke fora, waarin uiteraard ook onder toezicht staande banken zitting hebben. Deze bijeenkomsten vinden duidelijk buiten de context van het toezicht om plaats en de leden van de Directie houden zich daarbij volledig aan het

solide ECB-kader voor governancewaarborgen, waarvan de gedragscodes voor de leden van de Raad van Bestuur en de Directie, de Leidende beginselen voor externe communicatie van leden van de Directie van de Europese Centrale Bank en de verplichtingen inzake beroepsgeheim en onafhankelijkheid deel uitmaken.

Wat betreft de oproep die in de resolutie wordt gedaan voor een duidelijk en openbaar klokkenluidersbeleid: deze sluit aan bij het werk dat op dit gebied al binnen de ECB wordt verricht. De versterking van het ECB-beleidskader rond klokkenluiders maakt deel uit van de strategische prioriteiten en organisatiedoelen voor de periode 2018-2020. Het werk aan dit project is zelfs al begonnen.

Ten aanzien van de opmerking in de resolutie over het huidige personeelsbeleid wil de ECB wijzen op de dialoog met vertegenwoordigers van het personeel die zij is aangegaan om eventuele tekortkomingen te analyseren en aan te pakken. In samenwerking met vertegenwoordigers van het personeel heeft de ECB haar beroep op tijdelijke medewerkers aanzienlijk teruggedrongen, vooral in de laatste paar jaar. Daartoe zijn onder andere 170 vaste aanstellingen gecreëerd bij diverse organisatieonderdelen van de ECB, ter vervanging van uitzendcontracten. Ook de in de resolutie gedane oproep aan de ECB om te zorgen voor gelijke behandeling en gelijke kansen voor alle medewerkers en redelijke arbeidsomstandigheden binnen de organisatie komt overeen met de doelstellingen en de huidige inzet van de ECB.

De resolutie erkent de initiatieven van de ECB om, mede door een intensievere dialoog met vertegenwoordigers van het personeel, iets te doen aan de zorgen die op enkele punten leven onder het personeel. Verder moet worden bedacht dat uit de personeelsenquête uit 2015 een zeer sterke betrokkenheid van het personeel bij de organisatie naar voren kwam: medewerkers zijn er trots op voor de ECB te werken en gemotiveerd om hun best te doen. Uit de enquête kwamen echter ook diverse verbeterpunten naar voren, op het gebied van loopbaanontwikkeling en performancemanagement, werklast, werkdruk en stress, en openheid en eerlijkheid. Op deze punten zijn al grote stappen gezet, doorgaans in nauwe samenwerking met vertegenwoordigers van het personeel. De ECB wijst er bovendien op dat zij in 2018 een tweede personeelsenquête heeft gehouden om te inventariseren of deze initiatieven zich in de juiste richting ontwikkelen. De deelname aan de enquête is inmiddels gesloten, de uitkomsten worden binnenkort geanalyseerd en vervolgens worden er actieplannen opgesteld om de geconstateerde punten aan te pakken. Tot slot wil de ECB opmerken dat zij nauw en constructief met het Staff Committee (Personeelscomité) samenwerkt aan een gezamenlijk werkprogramma dat betrekking heeft op verschillende prioriteitsgebieden.